

Kultūras ministrija

Sabiedrības integrācijas politikas organizatoriskā un tiesiskā ietvara pilnveides iespējas

Diskusija MK un NVO sadarbības memoranda padomē
2016.gada 29.jūnijā

Kultūras ministrija

Uzdevumi sabiedrības integrācijas politikas pilnveidei

MK 2016.gada 31.maija protokollēmuma 6.23.punktā noteiktais uzdevums:

KM sagatavot un iesniegt izskatīšanai priekšlikumus par valsts politikas sabiedrības integrācijas jomā finansējuma pārvaldības modeļa maiņu, virzoties uz vienotu valsts politikas īstenošanu, piemēram, attiecīgo finansējumu nodot vienas ministrijas atbildībā.

Kultūras ministrija

Uzdevumi sabiedrības integrācijas politikas pilnveidei

2016.gada 3.maija Ministru kabineta rīkojums Nr.275 "Par Valdības rīcības plānu Deklarācijas par Māra Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai"

75.1.pasākums: „Izvērtēsim sabiedrības integrācijas politikas un tās ieviešanas efektivitāti. Pilnveidosim Sabiedrības integrācijas fonda darbību”

Kultūras ministrija

Kultūras ministrijas atbildība par sabiedrības integrācijas politiku

Ministru kabineta 2003.gada 29.apriļa noteikumi Nr.241 "Kultūras ministrijas nolikums"

Funkcijas: Valsts politikas sabiedrības integrācijas jomā izstrādāšana, īstenošana un koordinēšana. Plašsaziņas līdzekļu koordinēšana.

Uzdevumi: Labvēlīgas vides veidošana pilsoniskās sabiedrības attīstībai, starpkultūru dialoga veicināšana. Atbalsta sistēmas pilnveidošana imigrantu veiksmīgai iekļaušanai sabiedrībā. Latvijas mazākumtautību diskriminācijas izskaušana un atbalsta pasākumu nodrošināšana mazākumtautību kultūras savpatnības saglabāšanai.

Kultūras ministrija

Sabiedrības integrācijas politikas īstenošanas pamatprincipi

- Sabiedrības integrācijas politika ir horizontāla, par tās īstenošanu līdzatbildīgas ir ministrijas un Sabiedrības integrācijas fonds, koordinē – Kultūras ministrija;
- Sabiedrības līdzdalība – izveidoti konsultatīvie mehānismi, lai veicinātu un nodrošinātu sabiedrības līdzdalību un dialogu integrācijas politikas veidošanā un īstenošanā;
- Uz pētījumu rezultātiem balstīta politikas plānošana

Kultūras ministrija

Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes (2012– 2018)

Rīcības virzieni:

- Pilsoniskā sabiedrība un integrācija
- Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa
- Saliedēta sociālā atmiņa

Kultūras ministrija

INTEGRĀCIJAS POLITIKAS MĒRĶIS, VIRZIENI UN APAKŠMĒRĶI

Latvijas nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas mērķis ir stipra, saliedēta Latvijas tauta: nacionāla un demokrātiska kopiena, kura nodrošina tās vienojošā pamata – latviešu valodas, kultūras un nacionālās identitātes, eiropisko demokrātisko vērtību, unikālās kultūrtelpas – saglabāšanu un bagātināšanos Latvijas nacionālas demokrātiskas valsts līdzsvarotai attīstībai.

PILSONISKĀ SABIEDRĪBA UN INTEGRĀCIJA

ATTĪSTĪT PILSONISKO IZGLĪTĪBU, IZMANTOJOT
FORMĀLĀS UN NEFORMĀLĀS IZGLĪTĪBAS
METODES

STIPRINĀT TRADICIONĀLĀS UN
NETRADICIONĀLĀS PILSONISKĀS LĪDZDALĪBAS
FORMAS

VEICINĀT SOCIĀLI ATSTUMTO GRUPU
IEKĻAUSĀNOS SABIEDRĪBĀ UN NOVĒRST
DISKRIMINĀCIJU

STIPRINĀT KVALITATĪVU, DEMOKRĀTISKU
INFORMĀCIJAS TELPU UN PALIELINĀT
PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU LOMU INTEGRĀCIJĀ

NACIONĀLĀ IDENTITĀTE: VALODA UN KULTŪRTELPA

NODROŠINĀT LATVIEŠU VALODAS
LIETOŠĀNU LATVIJAS PUBLISKAJĀ TELPĀ

NOSTIPRINĀT LATVIEŠU VALODAS PRASMES
ĀRZEMĒS DŽĪVOJOŠIEM LATVIEŠIEM,
MAZĀKUMTAUTĪBĀM, NEPILOŅIEM, JAUNAJIEM
IMIGRANTIEM

NOSTIPRINĀT ĀRZEMĒS DŽĪVOJOŠO
LATVIEŠU LATVISKO IDENTITĀTI UN
PIEDERĪBU LATVIJAI

SALIEDĒTA SOCIĀLĀ ATMIŅA

NOSTIPRINĀT UZ PATIESIEM FAKTIEM BALSTĪTU UN
DEMOKRĀTISKĀM VĒRTĪBĀM ATBILSTOŠU IZPRATNI
PAR OTRO PASAULES KARU, KĀ ĀRĪ PADOMJU UN
NACISTU OKUPĀCIJU LATVIJĀ

VEICINĀT LATVIJAS LOKĀLĀS UN
EIROPEISKĀS VĒSTURES APZINĀŠĀNU,
IZPĒTI UN IZPRATNI

Kultūras ministrija

PAMATPLŪSMAS PASĀKUMI VISAI SABIEDRĪBAI:

- 1) PILSONISKĀS SABIEDRĪBAS STIPRINĀŠANA UN LĪDZDALĪBAS VEICINĀŠANA
- 2) DISKRIMINĀCIJAS NOVĒRŠANA
- 3) VALODAS UN KULTŪRTELPA VEIDOŠAMA UN STIPRINĀŠANA

PASĀKUMI SPECIFISKĀM MĒRĶA GRUPĀM

DIASPORA

MAZĀKUMTAUTĪBAS

ROMI

TREŠO VALSTU PILSOŅI (t.sk. bēgļi, personas ar alternatīvo statusu)

NEPILSOŅI

Kultūras ministrija

Sabiedrības integrācijas politikas koordinācija 2012.-2018.

Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu īstenošanas uzraudzības padome:

Padomi vada kultūras ministre

Padomes sastāvā ir Ministru prezidenta biroja, AiM, ĀM, FM, IeM, IZM, KM, LM, SM, TM, VARAM, VK, SIF, NEPLP, LBAS, LDDK, LPS, LU, PROVIDUS, Latvijas Pilsoniskā alianse, biedrība "Laiks kultūrai" pārstāvji

Kultūras ministrija

Konsultatīvie mehānismi

- Diasporas darba grupa (sadarbībā ar ĀM)
- Mazākumtautību nevalstisko organizāciju konsultatīvā komiteja
- Romu integrācijas politikas īstenošanas konsultatīvā padome
- Konsultatīvā padome trešo valstu pilsoņu integrācijai
- NVO un MK sadarbības memoranda padome (MP un VK)
- SIF komisijas un padome

Kultūras ministrija

Pamatnostādņu īstenošana

Saskaņā ar 2011.gada 20.oktobra Ministru kabineta rīkojumu Nr.542 "Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes 2012.-2018.gadam":

1) 2014.gada 31.oktobrī akceptēts Ministru kabinetā Informatīvais ziņojums „Par Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012. – 2018.gadam rīcības plāna īstenošanas gaitu 2012. – 2013.gadā”,

Kultūras ministrija

Pamatnostādņu īstenošana

2) 2015.gada 25.februārī Ministru kabinetā akceptēts "Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012.–2018. gadam īstenošanas plāns laikposmā līdz 2016. gadam";

3) 2016.gada 12.janvārī akceptēts Ministru kabinetā Informatīvais ziņojums „Par Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012. – 2018.gadam īstenošanas starpposma 2012. – 2014.gadā novērtējumu”

Kultūras ministrija

Pamatnostādņu ietvaros 2015.gadā veiktie pētījumi

- Pētījums "Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas jomu analīze Latvijā, novērtējot „Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012.–2018. gadam” īstenošanu laika posmā no 2012. – 2014. gadam” (BISS, KM)
- Pētījums "Trešo valstu pilsoņu portrets Latvijā" (SIF, ETVVIF)
- Pētījums „Romi Latvijā” ("Latvijas fakti", ES programma PROGRESS, SIF)
- Pētījums „Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā” (BISS, KM)

Kultūras ministrija

NIPSIPP pētījums

Pamatnostādnēs ir noteikts 31 politikas rezultāts un 52 rezultatīvie rādītāji, kā arī 11 papildus rādītāji

Galvenie secinājumi:

- Palielinājies nevalstisko organizāciju skaits - ja 2011.gadā reģistrētas **6,6** organizācijas uz 1000 iedzīvotājiem, tad 2014.gadā jau **9,7** organizācijas
- Pieaug iedzīvotāju līdzdalība tiešās demokrātijas formās - krītas līdzdalība vēlēšanās, taču pieaug tiešās demokrātijas aktivitātes –referendumi, parakstu vākšanas, piemēram, “Mana balss” iniciatīvas

Kultūras ministrija

NIPSIPP pētījums

- Nostiprinās latviešu valodas lietojums publiskajā telpā - 2008. gadā 71% iedzīvotāju ar citu dzimto valodu uz ielas lietoja tikai vai pārsvarā krievu valodu, 2014. gadā - 65%. Savukārt tikai vai pārsvarā latviešu valodu uz ielas lietoja 2008. gadā 26%, 2014. gadā - 32%. (respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda)
- Pieaug diasporas pilsoniskā aktivitāte – pieprasījums pēc latviešu valodas apmācības bērniem un līdzdalība vēlēšanās;
- Pieaug mazākumtautību piederības sajūta un līdzdalība sabiedriskajās aktivitātēs, t.sk. Dziesmu un deju svētkos

Kultūras ministrija

NIPSIPP pētījums

- **Naturalizācijas tempi samazinās**
kaut arī nepilsoņu procentuālais skaits (2015. gada 1. janvāra dati) ir samazinājies līdz **12,1 %** (262 030), salīdzinot ar **29 %** (aptuveni 730 000) 1995. gadā, kad tika uzsākts naturalizācijas process, kopējais rādītājs joprojām ir augsts, naturalizācijas tempi ir lēni
- **Sašķelta sociālā atmiņa**
nemainīgs to iedzīvotāju īpatsvars, kas uzskata, ka Latvija 1940.gadā brīvprātīgi iestājās PSRS (54.9%)
- **Sašķelta informatīvā telpa**
latviešu un citu Latvijā dzīvojošo etnisko grupu uzticēšanās līmenis informācijas avotiem
Sabiedriskajai televīzijai: latvieši – 62%, krievi – 32%
Sabiedriskajam radio: latvieši – 57%, krievi – 32%
Krievijas kanāliem (NTV Mir, RTR Planeta, REN TV): latvieši – 17%, krievi – 59%
Krievijas neatkarīgajiem medijiem (Радиостанция Эхо Москвы, Телеканал ДОЖДЬ, Радио Свобода): latvieši – 12%, krievi – 21% (2014)
- **Sabiedrības attieksme pret romiem saglabājas drīzāk negatīva**
Iedzīvotāju īpatsvars, kas uzskata, ka romiem ir mazas iespējas tikt pieņemtiem darbā 64% (2012)

Kultūras ministrija

Zvērinātu advokātu biroja "COBALT" atzinums un ieteikumi

2016.gada sākumā pēc KM pasūtījuma veikts pētījums un sniegts atzinums "Sabiedrības integrācijas politikas organizatoriskā un tiesiskā ietvara pilnveides iespējas":

- Izvērtēti un analizēti ar sabiedrības integrāciju saistītie tiesību akti un plānošanas dokumenti
- Izvērtēti integrācijas politikas īstenošanā iesaistīto institūciju nolikumi
- Veiktas intervijas ar jomas ekspertiem – NVO, pētniekiem, Daugavpils, Jelgavas un Rīgas pašvaldību pārstāvjiem
- Izvērtēti konsultatīvie mehānismi un to efektivitāte
- Izvērtēta sabiedrības integrācijas fonda darbība
- Sniegti priekšlikumi par sabiedrības integrācijas politikas organizatoriskā un tiesiskā ietvara pilnveides iespējām

Kultūras ministrija

Zvērinātu advokātu biroja "COBALT" galvenie secinājumi

- Sabiedrības integrācijas jomas pārvaldības ģenēze parāda, ka šīs jomas uzdevumi ir izkliedēti, tā vēsturiski atradusies dažādu institūciju pārziņā;
- Šobrīd būtiskākā atbildības daļa ir Kultūras ministrijas pārziņā, bet vairāki jautājumi citu ministriju pārziņā, koordinācijas mehānisms ir vājš;
- Kultūras ministrijas pilnvaru apjoms nevar nodrošināt sabiedrības integrācijas jomas kā horizontālas politikas koordinēšanu pilnībā;

Kultūras ministrija

Zvērinātu advokātu biroja "COBALT" galvenie secinājumi

- Sabiedrības integrācijas jomu koordinējošajai padomei dodamas plašākas pilnvaras;
- Ministru prezidentam institucionāli jābūt vairāk iesaistītam jomas koordinēšanā;
- Finanšu izlietojums un konsultatīvie mehānismi – nepārskatāmi;
- Saiknei ar pašvaldībām jābūt ciešākai;
- SIF loma un darbība šābrīža apstākļos jāpārvērtē

Kultūras ministrija

Zvērinātu advokātu biroja "COBALT" galvenie secinājumi (Sabiedrības integrācijas fonds (SIF))

Kas tika analizēts?

- SIF tiesiskais statuss, pārraudzība, darbību atspoguļojums plānošanas dokumentos, darbības kontroles efektivitāte, SIF Sekretariāta uzraudzības instrumenti
- SIF padomes darbs
- SIF darbību raksturojošā finanšu plūsma
- Ministru prezidenta loma SIF uzraudzībā
- Vai Fonds var darīt visu, ko tam uztic?

Kultūras ministrija

Zvērinātu advokātu biroja "COBALT" galvenie secinājumi (Sabiedrības integrācijas fonds (SIF))

**Vai autonomija nav traucēklis
un vai maksimāla autonomija
valstij tik būtiskā jomā ir pamatota?**

Kultūras ministrija

Zvērinātu advokātu biroja "COBALT" galvenie secinājumi (Sabiedrības integrācijas fonds (SIF))

Lai nodrošinātu **vienotu** integrācijas politikas īstenošanu un efektīvu darbību – mērķu un uzdevumu sasniegšanu atbilstoši likumā noteiktajam, nepieciešams veikt virkni grozījumu SIF likumā:

- Jāmazina SIF padomes sastāvs, mainot NVO izvēles kārtību (NVO pašas nosaka savu pārstāvniecību), nodrošinot Padomes priekšsēdētāja un Sekretariāta vadītāja terminētu darbības laiku;
- Jānosaka iespējas ministru aizvietojamībai SIF padomē;
- Tiesības SIF padomes lēmumu piešķiramas Ministru prezidentam, ja tas skar valsts budžeta izlietojumu vai ir prettiesisks, vai neatbilst attīstības plānošanas dokumentiem;

Kultūras ministrija

Zvērinātu advokātu biroja "COBALT" galvenie secinājumi (Sabiedrības integrācijas fonds (SIF))

- SIF nolikumu jāapstiprina MK nevis Padomei, kā tas šobrīd noteikts;
- SIF darbības stratēģiju apstiprina padome un saskaņo Ministru prezidents un/vai par integrāciju atbildīgā institūcija;
- Jaunās politikas iniciatīvas jāizstrādā atbilstoši stratēģijai, jāapstiprina SIF padomē un jāsaskaņo NIPSIPP
- SIF statuss saglabājams, lai nodrošinātu autonomiju lēmumu pieņemšanā

Sabiedrības integrācijas politikas koordinācijas modelis Nr. 1

Atsevišķas institūcijas – sekretariāta izveidošana

Plusi:

- Vienota integrācijas politikas koordinācijas nodrošināšana
- Pārskatāma finanšu izlietojuma efektivitātes kontrole
- Definēta un nodrošināta atbildība par visiem sabiedrības integrācijas politikas virzieniem

Riski un mīnusi:

- Integrācijas politikas īstenošana ir atkarīga no viena politiskā spēka
- Papildus resursu nepieciešamība
- SIF – darbojas autonomi saskaņā ar likumu

Kultūras ministrija

Sabiedrības integrācijas politikas koordinācijas modelis Nr. 2

**Sabiedrības integrācijas politiku koordinē
PKC/Valsts kanceleja, integrācijas padomi vada
Ministru Prezidents/Valsts kancelejas vadītājs
(līdzīgi kā Memoranda padomi)**

Plusi:

- Vienota integrācijas politikas koordinācija (ieskaitot SIF)
- Iespēja sistemātiski un ilgtermiņā īstenot integrācijas politiku neatkarīgi no politisko spēku izmaiņām
- Iespēja nodrošināt vienotu politikas plānošanas procesu (tai skaitā finanšu)

Riski un mīnusi:

- Nav konkrēta atbildīgā politiskā spēka, kas apgrūtina politikas īstenošanu un finansējuma nodrošinājumu

Kultūras ministrija

Sabiedrības integrācijas politikas koordinācijas modelis Nr. 3

Sabiedrības integrācijas politiku koordinē KM, Integrācijas padomi vada Ministru prezidents (līdzīgi kā Demogrāfijas padomi)

Plusi:

- Vienota politikas koordinēšana (SIF ieskaitot)
- Definētas ministriju atbildības konkrētu integrācijas jautājumu risināšanā
- KM ir pieredze sabiedrības integrācijas politikas veidošanā

Riski un mīnusi:

- Nepieciešami papildus resursi aptverošas politikas plānošanas un koordinācijas nodrošināšanai
- Sadrumstalota politikas īstenošana un finansējums
- Ministrijām jānosaka papildu funkcijas, lai būtu definēta atbildība par visiem integrācijas politikas darbības virzieniem

Kultūras ministrija

Veicamais

- Līdz 2016.gada 26.jūlijam iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā konceptuālo ziņojumu “Par priekšlikumiem par finansējuma pārvaldības modeļa maiņu...”
- Līdz 2016.gada 1.oktobrim izstrādāt un iesniegt Ministru kabinetā apstiprināšanai Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu rīcības plānu 2017./2018.gadam;
- Līdz 2018.gada 1.martam izstrādāt un iesniegt Ministru kabinetā apstiprināšanai Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes un/vai rīcības plānu periodam no 2019.gada.

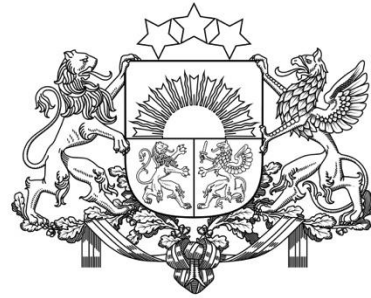

Kultūras ministrija

Jaunā sabiedrības integrācijas koordinācijas modeļa ieviešana

- Lai izvērtētu paveikto un izstrādātu rīcības plānu saskaņā ar pamatnostādņu 2012.-2018. gadam ietekmes izvērtējumu,
- Lai nodrošinātu sabiedrības līdzdalību diskusijās par jaunā integrācijas modeļa ieviešanu,
- Lai pārdomāti izstrādātu nepieciešamos grozījumus tiesību aktos –

Jauno integrācijas politikas koordinācijas modeli apstiprināt reizē ar pamatnostādņu/rīcības plāna apstiprināšanu Ministru Kabinetā līdz 2018.gada 1.martam

Kultūras ministrija

Paldies par uzmanību!

